

ETH DIARI

Numerò 39
Dimenge 21 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prèt: 50 pessetes

Era secretària d'Estat nòrd-americana, Madeleine Albright, a hèt un darrèr assai entà que s'arribe a un acòrd sus Kosòvo.

Contunhen es converses de patz entà Kosòvo maugrat que ja s'a acabat eth plaç autreat per comunitat internacionau

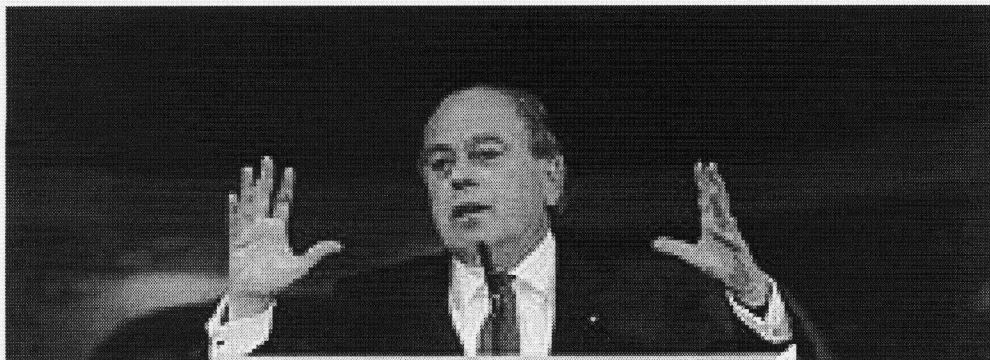
Eth plaç autreat per comunitat internacionau a sèrbis e albanèsi-kosovars acabèc en meddia d'ager, sense que de moment s'age anonciat se i a o non un acòrd sus eth futur estatus de Kosòvo. Tot semble hè preveir qu'es tenses negociacions qu'an lòc d'ençà ja hè dues setmanes an acabat en ua grana mauescaduda (fracàs). Totun açò, hònts diplomàtiques an assegurat qu'es negociacions contunhen en Rambouillet. Era idia ei que s'acabe immediatament eth capítol politic e se mèrque un plaç "fòrça brèu" entà obtier er acòrd de Belgrad sus er aspècte militar. D'aute biais, hònts diplomàtiques nòrd-americanes assegurèren delàger qu'era operacion d'atac dera OTAN començarà tamb era gessuda de Kosòvo des 1.200 observaires internacionaus que i a ena zòna.

Es familhars de diplomats e eth personau "prescindible" des ambaisahdes d'Estats Units e dera Gran Bretanha en Belgrad deishèren ager era capitau iugoslaua deuant eth perilh d'atacs aèris. En cas qu'era part sèrbia sigue considerada era responsabla dera mauescaduda des negociacions, EE UU a anonciat que bombardarie objectius militars sèrbis; s'es culpables son es albanesi, se bracarien toti es subministraments logistics tara sua guerrilha armada (UCK).

DARRÈRA ORA Er ultimatom tà Milosevic s'alongue enquia dimars

Contunhen es assais entà esvitar un atac des Estats d'Occident que, segontes es darrèrs informacions non se harie jos era bandèra dera OTAN senon dera ONU. S'a tornat a amassar eth Grop de contacte e a decidit alongar er ultimatom enquias 3 dera tarde de dimars. Totun açò, ua fòrça de 30.000 efectius ei a punt entà actuar.

PUJOL: "N'I A QUE VOLERIEN QU'ERA PROTECCION TATH CATALAN SIGUESSE DE PEATGE"

Eth president dera Generalitat, Jordi Pujol, criticuèc ager era oposicion deth PSC e PP en repòrt ath decret deth catalan en cine, e denuncièc que "n'i a que volerien qu'era proteccion deth catalan siguesse tanben de peatge e qu'era Generalitat n'assomisse totes es despenses".

Pujol, qu'ager visitèc diuerses localitats lheidatanes, diguèc que "i a gent en aguest país que volerie que tot, tot, siguesse de peatge", e criticuèc era actitud que mantien es socialistes e es populars respècte eth decret, pr'amor que, segontes diguèc, son disposadi a hèr politica lingüística tostemp qu'era Generalitat ac costege e non aplique sancions.

Jordi Pujol indiquèc que, maugrat qu'era Generalitat non vò introduir "elements de tension" en aguesta qüestion, "en tot que non decidam ua auta causa, mantieram era entrada en vigor deth decret eth 17 de març, encara qu'era direccion des negociacions mos pòt portar a prorrogar aguesta data".

Eth president dera Generalitat tanben confirmèc que, en ua conferéncia que harà eth pròpleu 1 de març, harà publica era naua propòsta entà aumentar eth nivèu de competéncia de Catalonha.

Pujol non volec prononcià-se sus ua possible reforma der Estatut, e remetec es propòstes entara conferéncia que harà en Esade er 1 de març.

Eth president ei partidari de "plantejar qüestions de futur pòga pòc sus aguest e d'auto punts que centraran era pròpleu legislatura, mès non cau auançar eveniments abantes de temps".

En repòrt ara polemica creada aguesta setmana entre era Generalitat e eth Ministèri de Miei Ambient sus eth finançament deth canau Segarra-Garrigues, eth president

diguèc que "es conselhèrs Marimon e Macias expliquèren qu'auien arrenhut un principi d'acòrd tamb Madrid entad aguest finançament, mès tanben deishèren clar qu'eth tèma a de passar peth Conselh de ministres".

Eth president catalan diguèc que "çò qu'ei clar ei qu'eth govèrn dera Generalitat posse en toti es frònts entà qu'aguest canau sigue ua realitat, ja que tostemp auem dat fòrça importància a tot çò qu'ei relacionat tamb es infrastructures entà adaiuatges".

Jordi Pujol tanben se prononcièc sus era crisi deth sector porcin e se mostrèc partidari de "mèter en marcha ua ordenacion mielhor deth sector, mès es mesures an d'èster a escala estatau perque senon non seràn pas efectiuas, e dempús cau defèner es nòsti interessis en Brussèlles".

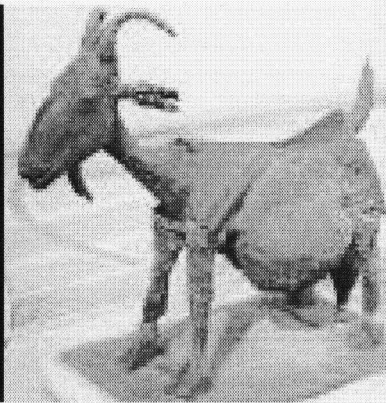
Eth president dera Generalitat inaugurèc en Fondarèlha (Plan d'Urgelh) era depuradora d'aguesta localitat, qu'a supausat ua inversion de 1.510 milions de pessetes e que darà servici as localitats de Vilanòva de Bellpuig, Golmés, Palau d'Anglesòla, Mollerussa, Miralcamp e Fondarèlha, totes apertinentes ath Plan d'Urgelh.

Tamb aguesta, ja son 211 es depuradores en servici en Catalonha, que tracten diàriament un cabau totau d' 1.890.869 mètres cubics d'aigües residuas. En aguesti moments i a ues autes 63 depuradores en construccion.

Ager pera tarde, eth president assistic ath partit de fòtbol que juguèren era UE Lhèida e er Hercules en camp der equip lheidatan.

Pujol acabèc era visita tamb era presentacion deth libre *Canvi cultural a la societat del Segle d'Or*, der istoriador Henry Kamen, e qu'a estat publicat per Pagès Editors.

ERA BLAGADERA D'ARAN

...tamb perdon

I a fòrça eufòria entre es *unitaires*, ei a dider, entre es d'Unitat d'Aran, de Vielha, pr'amor que diuendres gesseran per tele *JOVITA Canal 5* *menutes*. Semble que ja an curbit era quòta entà ues setmanes o mesi. Maugrat qu'eth *deth super* semble qu'apareishec tamb un tricòt que non ère cap eth des dimenges, e açò li costèc ua bronca dera 'parenta'; e plan qu'a rason era madama, non se pòt èster er ètern candidat tara bailia de Vielha per culpa d'un tricòt.

Eth *deth super* posse fòrt, en tot despartir *estampetes* de Maragall en forma de calendari, picanhe ath *pairin-alcalde* e li demane era dimission. Mentretant er intellectuau *unitaire* 'tòque eth flabiòu' demanant places geriatriques e promet un e un aute viatge que non pensau en alcalde prejubilat de Vielha. Sustot ara qu'en darrèr Plen municipau er *urogalho* cantèc qu'anarie tath Palai de Gèu a hèr exercici entà demostrar a toti qu'ei en forma. A veir s'ara, pr'amor des 'goterèrs' des aigües clorades deth Palai se hè mau eth líder deth caplòc. Eth lector a d'estar tranquil perque aciu jamès non passe arren. Hèn Plens, mès abantes les 'apraien' entre bastidors. Critiquen, les demanen era dimission, mès a pòrta barrada pacten qüestions ara esquia de toti. Çò de mès divertit ei veir a Pau, *eth compdable* e a Xavi, *eth treballador*, tamb cara d'estupefaccion quan er alcalde ditz: "aguest punt l'auem trèt der orde deth dia, ja m'è metut d'acòrd tamb eth *deth super*". E aciu non passe arren! Auem baile entà ans; ei un gòi veir coma manipule. Sòrt n'auem dera *secre* municipau que mèrque era lèi quan tòque. Ah!, eth der ostau des cartes ja non va tàs Plens, dilhèu se sent representat peth *deth super*.

Ath temps qu'er *aurorable caçaire* hège era sua activitat principau, qu'ei caçar, era demoniaca oposicion hec ua ròda de premsa; aguest còp era 'propagandista' deth *movimiento* non venguèc. Eth baile que-ven-de-baish -e pas precisament deth heired, maugrat era heiredor de çò que ditz- a qui, coma toti sabetz, se lo coneish suenhosament com eth baile qu'a un peish jos eth braç, se metec 'com ua mòto' criticant er exdirector generau dera *Gene*, eth cacic Mossur Peix. Quan ar alcalde li parlen de fauna marinera s'ahisque e, curiosament en aguest tèma, acabe dident çò de madeish qu'er *aurorable caçaire*. Mossur Peix semble que siguèc un impresentable en tèma der os e era Union Europèa, e 'post mortem' a arrenhut qu'en ua ròda de premsa dera oposicion entà 'minjà-se' ath gran cap, coïncidissen tamb eth. Era oposicion a de besonh un cap de premsa, un cap de protocòu, un cap de gabinet, un *tirador* de cartes e... que li tòque era loteria, pr'amor que senon contunharàn d'èster es *rectors laics d'Aran* pendent plan d'ans, e alavetz nosati, era premsa independenta-plurau-laica-aranésista-tocacolhons-amolanta-tuta d'estrangèrs infiltradi-desinformada-eca-eca, tà mentar quauqui des qualificatius que j'auem arrenhut, qué haram? Qui mos defenerà? O, se puge era oposicion ath poder, alavetz serien es auti as que les shautarie mès de parlar tamb nosati?

Perqué non èm sincèrs e didem era vertat: es que son en poder jamès non vòlen èster fiscalisadi pera premsa, quinsevolh que sigue eth color politic des governaires. Mès es deth poder non son cap pècs, senon non serien en poder; e senon campatz: deuant es nòstes critiques er aute dia un convergent mos paguèc un cafè! Qu'auem auançat, pr'amor qu'a nivèu aranés - petit país, petit diccionari... tot petit e polit- un cafè ven a èster coma pagà-mos un pis en Barcelona; per açò que cau arregraïr eth gèst. Encara auem *ressaca* convergenta.

COLLABORACIONS PERSONAUS

Hè ja quauqui ans qu'era lei der avortament ei en discutida. En Parlament espanhòu, pendent eth temps des

socialistes, ua auançada siguec hèta en tot reconèisher quauqui suposats que poguessen perméter as hemnes d'arturar eth procés de reproduccion. Ac cau dider atau, pr'amor qu'ei justaments aquerò eth centre deth problèma. De tostemp hemna a vist limitadi es sòns drets. Ara, en un mon que semble que li permet de decidir sus eth pròpri destin, un aspècte basic dera biologia dera hemna ei metut en question e semble que non acabe d'arribar eth punt a on era hemna a totes es libertats sus eth sòn còs. Un còp reconeishut qu'er avortament ei permisible en quauqui cassi, semble qu'ua lei que demore a miei camin entre era libertat totau e era proibicion totau ei incoèrrenta: me demani se per qué, se er avortament dèishe d'èster un crime enquiath punt qu'ei permetut quan i a ua miaça entara estabilitat psicologica o fisica dera hemna, non ei cap permetut liurement e sense auer de dar cap tipe de desencusa o de justificacion. Ara ja non podem reméter ath compromís damb era consciéncia catolica deth país: se siguesse pes jerarquies catoliques, non i aurie cap de cas a on er avortament siguesse justificable; d'ua auta part, era apellacion ad aquera consciéncia ei incongruenta en democràcia, perque ua causa ei era coeréncia des leis damb eth principi de libertat individuau entà

toti e ua auta ei era consciéncia de cadun: pensatz que Pinochet ei avortista? Non, mès ei claraments un criminau, e eth Vatican la pòt defèner se vò, "per rasons umanitàries", encara qu'age aucit milèrs d'innocents. Era consciéncia dera jerarquia vaticana a vies complèxes des quaus encara cau demostrà-ne era coeréncia; serie, donques, un shinhau arriscat apellar ad aquera gent entà justificar quinsevolh punt d'ua legislacion democratica. Quines rasons rasonables (permetetz eth jòc de paraules) pòrten a ua lei a miei camin? Simplements ua tradicion masculina de voluntat de domini sus eth cicle reproductor. Vist qu'ei acceptat qu'er avortament non ei cap d'acte criminau, es motius entà non permeté-lo liurement son similars as que non permeten era adopcion as parelhes omosexuaus: tostemp i a un darrèr gredon que mos semble excessiu, un gredon d'un escalier que semble que pòrte a un mon a on era educacion de mainadèra s'escape deth contaròtle uniformisador. Mès aqueri problèms pòden èster formulables ara entà poder èster superadi deman ("intellektuali d'oggi, idioti di domani"). Eth principi deth deman ei "consumís e dèisha consumir", e es leis de Diu apertien ath mon des intimitats personaus deth consumidor liure e solitari. Non semble cap qu'aqueth contaròtle patisque cap de miaça, mèsalèu ath contrari. Era libertat des hemnes entà decidir sus era pròpria procreacion non semble qu'age de poder èster metut en question en un mon coma aqueth.

Jordi Suïls

AGENDA

18 ores e 22,30 ores
Cine/Centre Culturau de Bossòst
¿Conoces a Joe Black?.

19 ores e
22,30 ores

Cine
de Vielha
Negociador

CINE EN CENTRE CULTURAU DE BOSSÒST: Coneishes a Joe Black?

Entà William Parrish (Anthony Hopkins), era vida qu'a estat lèu lèu un camin de ròses. Ei deuant de toti un trionfador nat, enes sòns negòcis e ena sua familia, que tostemp a estat ath sòn costat. Sap qu'ei un òme de sòrt, mès tanben sap que s'a arthenut er exit a estat pr'amor dera passion qu'a metut tostemp en tot çò qu'a hèt, çò que hè rebrembar era sua hilha Susan (Claire Forlani).

Tot a estat tostemp controtrat. Mès un dia, e deuant era suspresa de tota era familia, un enigmatic joen entre ena vida e ena casa de William Parrish. Arrés non l'auie vist enquia alavetz, mès a compdar d'aqueth moment eth misteriós 'convidat' se

convertirà ena figura mès influenta entath ric òme de negòcis. Eth sòn nòm -ditz que se cride Joe Black (Brad Pitt)- e era sua personalitat resullen estonanti entàs que le coneishen. Eth pròpri Parrish non s'ac creirà enquia poder asomir qu'aguest joen ei reament ce que ditz qu'ei: era mòrt qu'a vengut tà

cercà-lo.

Mès qu'era suspresa ei mès grana entà Susan, era hilha petita de Parrish, que pensaue qu'auie coneishut ath joen per edart aqueth madeish maitin, e deth quau s'auie encamaridit. Çò qu'era non sabie ei que Joe Black non ère reament era persona qu'auie coneishut.

Totun, e a despiet des circumstàncies, eth sòn amor serà corresponut. Joe Black començarà a 'experimentar' es mès extraordinàries sensacions: tamb Susan coneisherà er amor e es sentiments; mès tanben, pr'amor d'era, perillarà era mission que l'auie portat entara familia Parrish.

¿Conoces a Joe Black? non ei sonque ua istòria d'amor. Ei ua grana pellicula sus eth valor des sentiments, es principis e era integritat, ena quau Anthony Hopkins e Brad Pitt mos demòstren, tamb ua plan bona interpretacion, com ei possible arténher er exit mantienent-mos fidèus as nòstes conviccions

FICHA ARTISTICA

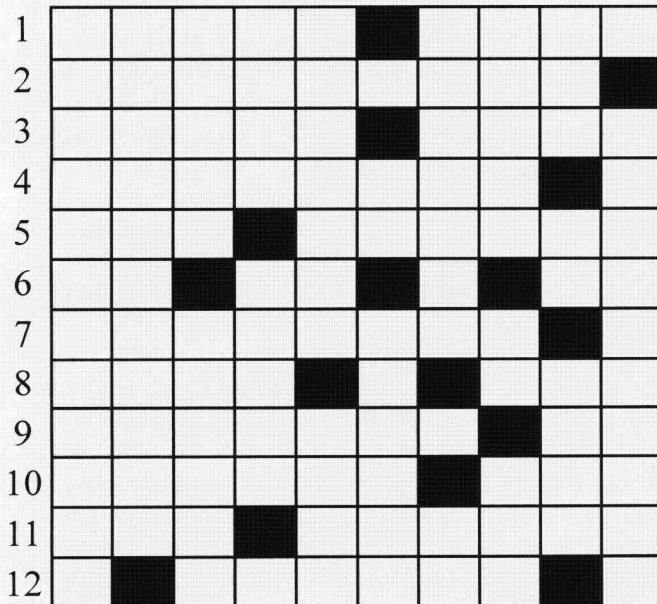
Joe Black
Brad Pitt
William Parrish.
Anthony Hopkins
Susan Parrish
Claire Forlani
Drew
Jake Weber
Allison.
Marcia Gay Harden
Quince.
Jeffrey Tambor

FICHA TECNICA

Director e productor
Martin Brest
Guion
Ron Osborne e Jeff Reno
Kevin Wade
Bo Goldman
Director de fotografia
Emmanuel Lubezki, A.S.C.
Productor executiu
Ronald L. Shwary
Director artistic
Dante Ferreri

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Orisontaus: 1. "Lo... de Josefina qu'ei un tan beròi país..." canten es Nadau en tot guardar entad aguest vilatge deth Mijaran. D'aguesta manèra. 2. Huecs, encèndis. 3. Es nauí sòs que mos haràn mès 'praubi' en zèros. Aguest emperaire rus tot estornejat dempús d'aué-lo passat pera 'pèira' es bolchevics. 4. Cent objectes o causes. En gèsser de Canejan. 5. 3/5 parts d'ua ONADA o eth uelh deth cu tà un castelhan, guardat de dreita a quèrra. Hè horats. 6. Ja ei miei SHUT eth tricòt. Es *Indian States*, qu'atau s'aurien de dider e pas EE UU. Un solet roman. Postdata. 7. Coneishuda pes sòns casinos, eth Pontaut american. Un aute roman. 8. En centre de Comora, ièrla der Ocean Indic. Consonanta vibranta. Virabocada: depression entre mo n-

deth còs tamb eth cervèth, era medulla... e. qu'en tot pujar, mos excite. Ua vibranta simpla. 5. Letrejatç açò: 7aues, e metetz es letres voludades. Pastís de haria que pòt crear addiccion. 6. Ua te vos i anarà plan ben. Matricula de Nafarroa. Qualitat de gris. 7. Relatiua ath camp, segontes era derivacion latina ei clar. Vocau iniciau. Eusko Alkartasuna. 8. Eth cap d'un testarrut quin sigue. Societat Limitada, que pas termej ada. Producte Interior Brut. 9. En centre deth pòble qu'auem mentat en 1 orisontau. Eth Partit qu'en tot pujar mos amie entara Independéncia. Ua tardor occitana, o un teishit quin sigue, fèmenin e capensús. 10. Era darrèra de vocau. Capensús: vident de television.

per Cisko

tanhes. 9. Aquiu a on es gondolièrs vos passejaràn en gondòla. Letra B. 10. Es presents de cap d'An que se les dan as mainatges. Virabocat: mamifèr carnivòr dera familia des canids qu'udòle. 11. Companhia Telefonica Negligenta. Metalh de color vermelhós que ges ena gaelica Irlanda. 12. Doble viratge. Dançarà de delà tad aciu. Ua *tau*, se vos platz.

Verticaus: 1. Hilhs de chèc e esl ovaca, per exemple, o es antics estajants deth país creat per Massaryk. 2. Accion d'aluenhar. 3. Particula que ges dera husta en tot ressegà-la. Un aute còp es deth 10 oriso ntau, qu'en tot pujar mos vien a pelodir. 4. Ua TOMATA, pas sancèra, que puge. Organ que met en comunicacion es diuerses parts

SOLUCION DETH CROZAT DETH DARRÈR DIMENGE

1	T	O	C	I	N	O		N	E	T
2	R	E	I	N	A		P	O	U	R
3	E	L	E	T		S	E	N	R	U
4	B	H		E	R	E	T		O	H
5	A	E	R	R		I	A	R	S	E
6	L	R		N	I	N		O		S
7	H	A	M	E		O	C		S	
8	A		O	T	O	M	A	N	E	S
9	V	O	T		T	U	S	S	E	G
10	E	R	O	I	N	E	S		T	A
11	S	E	R	M	O	N	E	J	A	R
12		S		E	S	P		O		O

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirineus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companyans.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.